

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ФІНАНСИ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво та торгівля»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники:
к.е.н. доцент
к.е.н., доцент

Берест
Сабліна

Марина БЕРЕСТ
Наталія САБЛІНА

Завідувач кафедри
фінансів

Журавльова
Літвіненко

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант програми

Аліна ЛІТВІНЕНКО

Харків
2023

ВСТУП

Економічний розвиток країни значною мірою залежить від ефективності функціонування фінансової системи держави і від того, наскільки обґрунтовані рішення приймаються в сфері фінансів. Провідна роль фінансів обумовлено тим, що їх функціонування визначає кількісні та якісні параметри кожного економічного явища або процесу, а також відображає остаточні результати ефективності господарювання. Використовуючи фінанси, держава може активно впливати на економічний та соціальний розвиток країни, зокрема, активізувати процеси розширеного відтворення, здійснювати ефективний розподіл та перерозподіл частини вартості її національного багатства. Саме фінанси забезпечують вартісний рух створеного у суспільстві валового внутрішнього продукту. Сучасні реалії потребують підготовки висококваліфікованих фахівців, які спроможні приймати обґрунтовані рішення у сфері фінансів, грошей та кредиту.

Навчальна дисципліна "Фінанси" є обов'язковою навчальною дисципліною.

Метою навчальної дисципліни «Фінанси» є надання здобувачам вищої освіти системи знань щодо сукупності фінансових відносин як особливої форми суспільних відносин, специфіки їхнього функціонування у сфері фінансів підприємництва, взаємовідносин суб'єктів підприємництва з бюджетними, фінансовими структурами та іншими суб'єктами ринку, а також набуття практичних навичок в об'єктивній оцінці процесів, які відбуваються у фінансовій сфері.

Завданнями навчальної дисципліни є: засвоєння теоретичних положень фінансів, грошей та кредиту та можливість застосування їх до обґрунтування напрямів вирішення сучасних фінансових проблем у сфері підприємницької діяльності; засвоєння теоретичних основ формування фінансової системи, сфери та ланок фінансової системи; розуміння засад бюджетного устрою, принципів побудови бюджетної системи; розуміння економічної сутності і принципів організації фінансів суб'єктів господарювання; засвоєння теоретичних основ фінансового менеджменту; генерування теоретичних знань з питань функціонування фінансового ринку.

Предметом навчальної дисципліни є фінансові відносини на мікро- і макрорівнях, особливості їх розвитку на сучасному етапі, а також методи їх регулювання.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є система відносин, що виникають у процесі здійснення фінансової діяльності у сфері підприємництва.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН5.	ЗК6. СК5.
РН13.	ЗК7. СК3.
РН15.	ЗК2. СК5.
РН16.	ЗК11. СК6.
РН17.	ЗК8. СК7.
РН18.	СК8.
РН19.	СК9.

РН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів.

РН16. Знати нормативно -правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

РН17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

РН18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

РН19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теорія фінансів та основи фінансів і кредиту

Тема 1. Предмет фінансової науки. Сутність та функції фінансів

1.1. Визначення економічної категорії "фінансова наука". Предмет, методи та складові фінансової науки. Сутність фінансової науки. Предмет та суб'єкти фінансової науки. Об'єкт дослідження фінансової науки. Призначення та роль фінансової науки. Функції фінансової науки.

1.2. Сутність фінансів як економічної, вартісної, розподільної, історичної категорії. Поняття фінансів. Історичні етапи становлення та розвитку фінансів. Передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна категорія. Фінанси як розподільча категорія. Фінанси як вартісна категорія. Характерні ознаки та принципи фінансів.

1.3. Фонди фінансових ресурсів. Фінансові ресурси. Джерела фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів. Джерела їх формування та напрями використання.

1.4. Функції фінансів. Прояви функцій фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і національного доходу. Сутність розподільної функції фінансів. Первинний розподіл, перерозподіл, вторинний розподіл. Фінансові протиріччя та шляхи їх подолання. Контрольна функція фінансів, сутність та значення фінансового контролю. Регулятивна, відтворювальна та стимуляційна функції фінансів.

1.5. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Фінансове забезпечення відтворювального процесу та його форми. Самофінансування. Кредитування. Бюджетне фінансування. Принципи комерційного розрахунку.

Тема 2. Податки. Податкова система

2.1. Сутність і види податків. Функції податків. Принципи оподаткування. Історичні аспекти виникнення та розвитку оподаткування. Об'єктивна обумовленість податків, їх суть та економічний зміст. Види податкових платежів. Класифікація податків. Елементи податків та їх характеристика. Принципи оподаткування.

2.2. Податкова система. Сутність податкової системи. Склад податкової системи України. Підсистема оподаткування юридичних осіб. Підсистема оподаткування фізичних осіб. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.

2.3. Податкова політика. Сутність податкової політики та її загальна характеристика. Стратегічні напрями податкової політики. Порівняльна характеристика податкових систем в економічно розвинутих країнах світу.

2.4. Загальнодержавні податки та порядок їх стягнення. Податок на прибуток підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Податок на доходи фізичних осіб. Мито. Рентна плата. Екологічний податок. Військовий збір. Об'єкти та суб'єкти оподаткування. Податкові ставки.

2.5. Місцеві податки і збори та порядок їх стягнення. Податок на майно. Єдиний податок. Збір за місяць для паркування транспортних засобів. Туристичний збір. Об'єкти та суб'єкти оподаткування. Податкові ставки.

2.6. Спрощена система оподаткування. Умови застосування спрощених систем оподаткування. Спрощена система оподаткування для юридичних осіб. Спрощена система оподаткування для фізичних осіб. Переваги та недоліки спрощеного оподаткування.

Тема 3. Бюджет. Бюджетна система

3.1. Сутність, призначення і роль бюджету держави. Сутність бюджету та його функції. Призначення та роль бюджету. Бюджетна політика: сутність та основні завдання. Бюджетний механізм та його складові. Склад бюджетного законодавства. Поняття бюджетної класифікації.

3.2. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Основні підходи до оцінювання можливих станів бюджету. Бюджетний дефіцит та бюджетний профіцит. Методи обліку та показники бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту та причини його виникнення. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Особливості затвердження бюджетів із дефіцитом та профіцитом.

3.3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України. Основи бюджетного устрою в Україні. Бюджетна система України та її складові. Види бюджетів в Україні. Сутність та стадії бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Загальні засади складання проекту Державного та місцевих бюджетів. Основи виконання бюджету. Звітність про виконання бюджетів.

3.4 Система доходів та видатків бюджету. Сутність доходів бюджету та їх класифікація. Склад і характеристика доходів Державного та місцевих бюджетів. Економічний зміст та класифікація видатків бюджету. Склад і характеристика видатків Державного та місцевих бюджетів.

Тема 4. Фінансовий ринок

4.1. Економічна сутність і функції фінансового ринку. Необхідність і передумови його створення. Сутність фінансового ринку та принципи його функціонування. Характерні особливості фінансового ринку. Функції

фінансового ринку. Економічна роль фінансового ринку та передумови його створення.

4.2. Структура фінансового ринку. Структура та складові фінансового ринку. Об'єкти та суб'єкти відносин на фінансовому ринку. Класифікація суб'єктів фінансового ринку. Характеристика об'єктів фінансового ринку. Сегменти фінансового ринку.

4.3. Класифікація та характеристика основних інструментів фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку: сутність і призначення. Класифікація інструментів фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку за сегментами фінансового ринку та їх характеристика.

4.4. Державне регулювання ринків фінансових послуг. Необхідність фінансового регулювання ринків фінансових послуг. Органи, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг. Завдання та повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Завдання і повноваження Національного банку України у сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг. Контроль за діяльністю учасників ринків фінансових послуг.

Змістовий модуль 2. Фінанси суб'єктів підприємництва

Тема 5. Фінанси суб'єктів господарювання

5.1. Сутність фінансів суб'єктів господарювання і принципи їх організації. Сутність і функції фінансів суб'єктів господарювання. Основи та принципи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи.

5.2. Грошові розрахунки підприємств. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові й готівкові розрахунки. Порядок відкриття і закриття банківських рахунків. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна. Касові операції. Обмеження на використання готівки у розрахунках. Реєстратори розрахункових операцій та вимоги щодо їх використання.

5.3. Грошові надходження підприємств. Формування і розподіл прибутку. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи від операційної та основної діяльності. Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності. Формування валового і чистого доходу. Склад та класифікація витрат підприємства. Валовий прибуток. Прибуток від операційної діяльності. Прибуток до оподаткування. Чистий прибуток. Розподіл і використання прибутку.

5.4. Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і державними цільовими фондами. Система оподаткування підприємств. Прямі та непрямі податки, належні до сплати суб'єктами господарювання. Формування та використання коштів державних цільових соціальних фондів. Допомога з тимчасової втрати працездатності, порядок нарахування та виплати.

5.5. Оборотні кошти та їх організація. Сутність, склад і структура оборотних коштів. Принципи організації оборотних коштів. Визначення

потреби в оборотних коштах. Джерела формування оборотних коштів. Показники стану і використання оборотних коштів.

5.6. Кредитування. Необхідність та сутність кредитування. Банківське кредитування підприємств. Небанківське кредитування суб'єктів підприємництва.

5.7. Фінансове забезпечення відтворення необоротних активів. Сутність та склад необоротних активів. Знос необоротних активів та методи їх амортизації. Джерела фінансування капітальних вкладень.

5.8. Оцінка фінансового стану суб'єкта підприємництва, її необхідність і значення. Показники фінансового стану. Оцінка ліквідності і платоспроможності. Оцінка фінансової стійкості. Оцінка майнового стану. Оцінка рентабельності діяльності.

Тема 6. Фінансовий менеджмент

6.1. Теоретичні основи фінансового менеджменту. Зміст та призначення фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти управління. Фінансові рішення: прийняття та реалізація. Процес розробки та реалізації фінансових рішень. Механізм реалізації фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту.

6.2. Управління грошовими потоками. Економічна сутність грошового потоку. Класифікація грошових потоків. Принципи управління грошовими потоками. Методи оптимізації грошових потоків підприємства.

6.3. Управління активами. Економічна сутність та класифікація активів. Політика управління оборотними активами. Управління фінансуванням оборотних активів. Управління запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими коштами. Управління необоротними активами. Формування оптимальної структури джерел фінансування необоротних активів.

6.4. Управління капіталом. Основні складові капіталу. Поняття фінансової структури капіталу. Основні фактори, що впливають на формування фінансової структури капіталу. Сутність оптимальної структури капіталу. Механізм дії фінансового важеля. Управління прибутком. Точка беззбитковості. Механізм дії операційного важеля.

6.5. Управління інвестиціями. Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю підприємства. Реальні та фінансові інвестиційні проекти. Методи та показники оцінки ефективності інвестиційних проектів.

6.6. Антикризове фінансове управління. Сутність та зміст поняття фінансової кризи. Чинники, що спричиняють розвиток фінансових криз на підприємстві. Зміст поняття "антикризове фінансове управління". Мета і завдання антикризового фінансового управління. Моніторинг фінансового стану підприємства з метою виявлення ранніх ознак кризи. Система діагностики банкрутства.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Практична робота 1	Закріплення теоретичних знань щодо сутності фінансів, функцій фінансів, їхньої ролі та призначення в фінансовій системі держави.
Тема 2. Практична робота 2	Розв'язання практичних завдань щодо розрахунку існуючих видів податків. Розв'язання практичних завдань щодо розрахунку динаміки та структури податкових надходжень до бюджету України
Тема 3. Практична робота 3	Розв'язання практичних завдань щодо розрахунку динаміки та структури видатків бюджету України. Вирішення ситуаційних завдань щодо визначення сутності факторів виникнення бюджетного дефіциту та державного боргу. Визначення резервів фінансування бюджетного дефіциту
Тема 4. Практична робота 4	Розв'язання практичних завдань щодо купівлі та продажу цінних паперів на фондовому ринку.
Тема 5. Практична робота 5	Розв'язання практичних завдань щодо формування та аналізу фінансових результатів суб'єкта підприємництва.
Тема 6. Практична робота 6	Розв'язання практичних завдань щодо управління витратами і підприємстві. Розв'язання практичних завдань щодо аналізу доцільності фінансових та реальних інвестицій. Визначення особливостей врахування фактору часу при інвестуванні.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1.	Вирішення практичних завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Розвиток фінансової науки в Україні».
Тема 2.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Використання спрощеної системи оподаткування з метою оптимізації податкових платежів суб'єктів господарювання».
Тема 3.	Розв'язання практичних завдань щодо розрахунку динаміки та структури видатків бюджету України. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Порівняння динаміки бюджетного дефіциту і дефіциту платіжного балансу».
Тема 4.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Фінансовий ринок: сутність, функції і роль в економіці».
Тема 5.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Сучасний стан розвитку малого підприємництва в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення».
Тема 6.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою: «Сучасні аспекти та особливості фінансового менеджменту в підприємстві України».

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Теми 1, 3), проблемна лекція (Тема 4); бесіда (Теми 2, 6); лекція - діалог (Тема 5).

Наочні (демонстрація (Тема 1, Тема 2, Тема 3, Тема 4, Тема 5, Тема 6).

Практичні (практична робота (Тема 1, Тема 2, Тема 3, Тема 4, Тема 5, Тема 6).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: індивідуальні практичні завдання (40 балів), письмові контрольні робота (15 балів), опитування на лекції (5 балів).

Семестровий контроль: екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність 076 Підприємництво та торгівля
освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Навчальна дисципліна «Фінанси»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

ЗАВДАННЯ 1 (10 БАЛІВ)

Курс акцій складає 115%, тоді як номінальна вартість однієї акції складає -1200 грн. Визначити поточну дохідність інвестованих коштів, якщо дивіденди виплачуються в розмірі 12% річних.

ЗАВДАННЯ 2 (15 БАЛІВ)

Підприємство випускає продукцію за ціною 350 грн. Плановий обсяг випуску на рік становить 12 000 шт. Постійні витрати на весь випуск на рік складають 980 000 грн. Змінні витрати на одиницю продукції, згідно з фактичними даними калькуляції, дорівнюють 270 грн/шт.

Визначте точку рентабельності, валову маржу (внесок на покриття постійних витрат та прибутку) на одиницю продукції та величину прибутку для запланованого обсягу виробництва..

ЗАВДАННЯ 3 (15 БАЛІВ)

Потенційний рівень ВВП в Україні за звітний період становить 452 млрд. грн. Фактичний ВВП дорівнює 400 млрд. грн. Сума податкових надходжень до державного бюджету становить 55% від обсягу ВВП. Державні витрати на товари та послуги дорівнюють 35 млрд. грн. Трансферні платежі (з бюджету державного до місцевих) становлять 25 млрд. грн.

Державний борг України становить 40 млрд. грн. Ставка відсотка з обслуговування боргу складає 25% річних. Рівень цін дорівнює 1.

Визначте: 1) що спостерігається в економіці країни: дефіцит чи надлишок державного бюджету. Розрахуйте його розміри та проаналізуйте бюджетну безпеку; 2) як зміниться сальдо державного бюджету в умовах повної зайнятості.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів протокол №___ від
«_»_____20__р.

Екзаменатори

к.е.н., доц. Марина БЕРЕСТ

к.е.н., доц. Наталія САБЛІНА

Зав.кафедрою

д.е.н., проф. Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Критерії оцінки знань, умінь та навичок студентів за відповіді на завдання іспиту з дисципліни фінансів

Кожен екзаменаційний білет з дисципліни фінанси містить 3 завдання різного типу складності: стереотипне, діагностичне, евристичне.

Екзаменаційні білети розроблені на засадах компетентного підходу з метою перевірки сформованого рівня знань, умінь та навичок у студентів.

Екзаменаційне завдання виконується письмово з використанням засобів персональної навчальної системи ХНЕУ ім.С.Кузнеця у вигляді «Тест».

Критерії оцінки стереотипного завдання 1 (10 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
7-10	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінки діагностичного завдання 2 (15 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Неповністю розв'язав завдання за вірним алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями, виконав вірно окремі дії з числами з повним поясненням, надав відповіді на окремі запитання з частковими поясненнями.
7-10	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
11-15	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінки евристичного завдання 3 (15 балів)

Бал	Критерії оцінки
1-3	Студент стикається з труднощами при аналізі економічних явищ і процесів, виявляє здатність до викладання думки на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та вірна відповідь.

4-6	При виконанні завдань показано часткове застосування теоретичні знання для розв'язання поставлених задач. Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь невірна, відсутні висновки.
7-10	При виконанні завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Припускається наявність незначних арифметичних помилок, але методичний підхід до вирішення завдання є вірним (тобто припущені неточності у розрахунках певних показників), використано типовий алгоритм з частковим поясненням зроблені узагальнені висновки.
11-12	Виконав вірно всі дії за типовим алгоритмом але не запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків не в повному обсязі та зробив узагальнені висновки.
13-15	Завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. При виконанні завдань студент застосовує системні знання навчального матеріалу, робить аргументовані та обґрунтовані висновки щодо отриманих результатів. При розкритті запитання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу, обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми, наведено основні напрямки її вирішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.]; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>

2. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підручник / В. О. Онищенко, А.Ю. Бережна, Л. О. Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька. – Київ : Центр учбової літератури, 2021. – 600 с.

3. Фінанси : електронний підручник / І. Булах, Т. Деркач, М. Ільчук. – Київ : Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, 2020. – Режим доступу : <http://192.162.132.48:5000/MyWeb/manual/finansu/Finance/Golovna/Golovna.htm>

4. Фінанси: навчальний посібник: експрес-курс / Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.; за заг. ред. Волохової І. С. – Харків: Видавництво "ПромАрт", 2018. – 262 с.

Додаткова:

5. Фінанси навчальний посібник / О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна, О. Є. Найденко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової.

– Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 342 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19579>.

6. Журавльова І. В. Фінансовий менеджмент і контролінг у сфері бізнесу [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. В. Журавльова, Н. В. Сабліна ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 173 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23720>.

7. Кремень О. І. Фінанси : навчальний посібник / О. І. Кремень, В. М. Кремень. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 416 с.

8. Податкова система: Навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво "Діса плюс", 2019. – 402 с.

9. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. Фінанси. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальностей 051 "Економіка", 281 "Публічне управління та адміністрування" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / укл. С. В. Юшко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 82 с. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24898>.

11. Фінанси: Навчально-методичний посібник для проведення лекційних, практичних (семінарських) занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінанси» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності: 071 «Облік і оподаткування»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. – 254 с.

Інформаційні ресурси:

12. Навчальні матеріали за навчальною дисципліною "Фінанси, гроші та кредит" на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7767>

13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

14. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=325755.

16. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>